

Nr 2 y

Försvarsutskottets yttrande över motionen 1974:838 om befrielse för fiskefartyg i utrikes trafik från avgiftsskyldighet beträffande oljelagring.

Till jordbruksutskottet

Jordbruksutskottet beslöt den 2 oktober 1974 att inhämta försvarsutskottets yttrande över motionen 1974:838 om befrielse för fiskefartyg i utrikes trafik från avgiftsskyldighet beträffande oljelagring. Till ärendet hör yttrandena över motionen från fiskeristyrelsen, överstyrelsen för ekonomiskt försvar och Sveriges fiskares riksförbund. Yttrandena har avgetts efter remiss från jordbruksutskottet.

Med anledning härav får försvarsutskottet anföra följande.

I förordningen (1957:343) om oljelagring m. m. föreskrivs att säljare och förbrukare av mineralolja skall hålla beredskapslager av olja enligt vad som anges i förordningen. Kungl. Maj:t fastställer, enligt grunder som riksdagen har godkänt, hur mycket olja av olika slag som sammanlagt skall hållas i lager. Överstyrelsen för ekonomiskt försvar är tillsynsmyndighet för oljelagringen och bestämmer hur stor del av den totala mängden olja som varje lagringsskyldig skall lagra. Fördelningen skall ske enligt närmare bestämmelser i 7 § förordningen. Säljare av olja är för visst år lagringsskyldig i förhållande till sin s. k. basmängd, dvs. i princip den mängd olja som sålts under det närmast föregående året (basåret). Vid beräkning av basmängd för säljare av olja skall undantas bl. a. olja som sålts för förbrukning vid *fartygs drift i utrikes trafik*.

Oljebolagen har rätt att vid försäljning ta ut avgifter för sin beredskapslagring av oljeprodukter (jfr prop. 1962:194 s. 44–45 och prop. 1969:136 s. 48). Enligt avtal den 1 oktober 1969 mellan Stiftelsen Petroleumindustrins beredskapsfond och vissa oljeföretag har oljeföretagen för åren 1970–1976 förbundit sig att till stiftelsen betala in sådana avgifter, beräknade efter företagens leveranser till köpare som inte själva är lagringsskyldiga. I avtalet anges avgiftens storlek för olika oljeprodukter. Beredskapslagringsavgift skall inte utgå för bunkerolja som sålts för förbrukning vid *fartygs drift i utrikes trafik* (1 §). Enligt 8 § får avtalet inte ändras utan Kungl. Maj:ts medgivande.

Kungl. Maj:t har den 18 januari 1974 medgett att nämnda avtal ändras på sådant sätt att i 1 § angivna avgifter fastställs att utgöra 0,4 öre/liter motorbensin och fotogen, 1,2 öre/liter motorbrännolja, 11 kr./m³ eldningsolja 1–2, 7 kr./m³ eldningsolja 3–5 samt 10 kr./ton gasol.

Med anledning av att olja som sålts för förbrukning vid *fartygs drift*

i utrikes trafik inte skall medräknas i basmängden för säljare av olja uttas alltså inte beredskapslagringsavgift för sådan olja. För olja som skall förbrukas av fiskefartyg uttas däremot avgift enligt huvudregeln.

Motionärerna föreslår att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om en författningsändring, som medger befrielse från avgiftsskyldigheten beträffande oljelagring för fiskefartyg så att allt yrkesmässigt fiske som sker utanför svenskt territorialvatten blir jämställt med övrig utrikes trafik.

Av remissinstanserna tillstyrker fiskeristyrelsen och Sveriges fiskares riksförbund att motionen bifalles medan överstyrelsen för ekonomiskt försvar av principiella skäl och med hänvisning till frågans tidigare behandling avstyrker bifall.

Försvarsutskottet erinrar om att den genom motionen aktualiserade frågan behandlades ingående av 1969 års riksdag i samband med att riksdagen tog ställning till den fortsatta lagringen för beredskapsändamål av olja under perioden 1970–1976 (prop. 1969:136 s. 36–37, 45 och 49–50, BevU 1969:66). Riksdagen avtog därvid motioner med samma syfte som motionen 1974:838.

Beredskapslagring och uttag av avgifter för sådan lagring är åtgärder inom ramen för landets försörjningsberedskap. Vid tidigare beslut i den nu aktuella frågan har kärnpunkten varit att *fisket* beräknas pågå i stor utsträckning även i krislägen och då få stor betydelse för folkförsörjningen. Behovet av drivmedel för fisket har därför tagits med när man fastställt lagringens omfattning. *Sjötrafiken* mellan Sverige och utlandet har däremot bedömts inte kunna upprätthållas i krislägen. Någon beredskapslagring av olja för sådan trafik har av detta skäl inte ansetts nödvändig.

Enligt försvarsutskottets mening är den redovisade synen på *fiskets betydelse i krislägen* alltså riktig. Särskilt vid andra kriser än sådana som beror på militärt angrepp mot Sverige kan fisket få stor betydelse. Svenska fiskefartyg som bunkrar i Sverige men normalt landar sina fångster utomlands kan väntas landa fångsterna i Sverige i stället, ofta efter att också ha bytt fångstplatser. Att det i fredstid kan löna sig bättre för svenska fiskare att fiska långt från Sverige och landa sina fångster utomlands hindrar inte att samma fiskare i krisfall – så långt möjligt – fiskar i närmare vatten och för hemmamarknaden. Beredskapslagring av drivmedel för fisket är därför motiverad, även såvitt gäller de fiskefartyg som i dagsläget landar sina fångster utomlands.

Beträffande *fartygs drift i utrikes trafik* anser försvarsutskottet att det kan finnas skäl som talar för en annan bedömning än den som har redovisats i det föregående. Man kan tänka sig krisfall – avspärrningsfall – vid vilka det särskilt i ett inledande skede och mot slutet av krisen är både nödvändigt och möjligt att upprätthålla sjötrafik mellan Sverige och utlandet. En viss beredskapslagring för sådant ändamål kan därför vara motiverad. Frågan bör enligt utskottets mening övervägas i samband med förberedelserna för

ett nytt oljelagringsprogram efter utgången av lagringsperioden 1970–1976.

Ett införande av lagringsskyldighet även för olja till fartygs drift i utrikes trafik skulle upphäva den skillnad beträffande uttag av beredskapslagringsavgift som påtalas i motionen.

Som framgår av det föregående anser försvarsutskottet att det svenska yrkesfisket är betydelsefullt för vår försörjningsberedskap. Om det blir aktuellt att ge fiskenäringen ett ekonomiskt stöd bör stödet – som framhållits av överstyrelsen för ekonomiskt försvar – lämnas i annan form än som har föreslagits av motionärerna.

Sammanfattningsvis avstyrker försvarsutskottet bifall till motionen 1974:838 men anser att frågan om lagringsskyldighet för olja till fartygs drift i utrikes trafik torde böra övervägas i samband med förberedelserna för ett nytt oljelagringsprogram.

Stockholm den 12 november 1974

På försvarsutskottets vägnar

PER PETERSSON

Närvarande: herrar Petersson i Gäddvik (m), Gustavsson i Eskilstuna (s), Gustafsson i Uddevalla (s), Pettersson i Kvänum (c), Gustavsson i Ängelholm (s), Karl Bengtsson i Varberg (fp), fru Sundström (s), herrar Glimnér (c), Brännström (s), herr andre vice talmannen Virgin (m), herrar Gernandt (c), Olsson i Asarum (s), Björk i Gävle (c) och Hedberg (s).

